

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové, soudkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudce JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobkyně: **G. M. G.,** zastoupená Mgr. Martinem Hofmanem, advokátem se sídlem v Opavě, Solná 447/27, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence Opava, Krnovská 68, Opava,** v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. 7. 2011, č. j. 22 A 88/2011 - 5,

takto:

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žalované se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

III. Odměna a náhrada hotových výdajů advokáta Mgr. Martina Hofmana se určuje částkou 2880 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci rozhodnutí.

Odůvodnění:

V záhlaví označeným usnesením Krajský soud v Ostravě (dále jen „krajský soud“) odmítl žalobu žalobkyně proti rozhodnutí ředitele žalované č. j. VS 9/2011-32/St/101 ve věci stížnosti na postup zaměstnance věznice.

Usnesení krajského soudu napadla žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včasnou kasační stížností; v ní obecně namítá, že usnesení krajského soudu, jímž soud odmítl její žalobu proti rozhodnutí žalované, je nezákonné ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., neboť žalobou napadené rozhodnutí je přezkoumatelné ve správním soudnictví; v doplnění

kasační stížnosti prostřednictvím jí krajským soudem ustanoveného zástupce dále namítá, že rozhodnutí o stížnosti stěžovatelky na postup zaměstnance žalované, jež se týkal výuky francouzštiny, je rozhodnutím přezkoumatelným ve správním soudnictví.

Žalovaná se ke kasační stížnosti ve stanované lhůtě nevyjádřila. K výzvě Nejvyššího správního soudu uvedla, že v posuzované věci nebyl vydán žádný správní akt, předmětná problematika byla řešena ve stížnosti č. j. VS 9/2011-32/St/101. V příloze žalovaná zaslala originál vyřízení stížnosti ze dne 28. 3. 2011. Z jeho odůvodnění vyplývá, že stěžovatelka vedla kroužek francouzštiny od 12. 10. 2010. V ověřovací fázi výuky, kdy bylo zjišťováno, jaký bude o výuku zájem, docházelo k obměně odsouzených, v důsledku čehož se výuky účastnily odsouzené v různém počtu a výuka neplnila svůj účel. Mimo termínů výuky nebyla stanovena žádná pravidla. Proto došlo k pozastavení výuky a dne 13. 12. 2010 bylo se stěžovatelkou projednáno stanovení pravidel pro výuku. Garantem výuky se stala speciální pedagožka Mgr. H. a stěžovatelka dostala za úkol zpracovat koncepci 16 až 20 lekcí minimálně pro pět odsouzených. Po schválení koncepce výuka francouzského jazyka opět pokračovala. Důvody pro přerušení výuky tak byly pouze orientační. Na základě výše uvedeného shledala žalovaná stížnost stěžovatelky nedůvodnou.

Z přiložené stížnosti stěžovatelky ze dne 5. 1. 2011 vyplývá, že si stěžovatelka stěžovala na neznámou osobu, která úmyslně s cílem poškodit stěžovatelku uvedla nepravdivé informace o tom, že o výuku francouzštiny má zájem pouze jedna osoba. Ředitel věznice ví, o jakou osobu se jedná. Stěžovatelka žádá, aby tato osoba byla kárně potrestána. Současně ve stížnosti uvedla, že ředitelem věznice byla sjednána náprava a výuka pokračuje.

Nejvyšší správní soud předesílá, že v posuzovaném případě stěžovatelka kasační stížností napadla usnesení krajského soudu o odmítnutí návrhu. Takovou kasační stížnost lze opřít pouze o důvody nezákonnosti tohoto rozhodnutí dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. [viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 - 98, publikovaný pod č. 625/2005 Sb. NSS]. Pod tento důvod spadá i případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu (viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 12. 2005, č. j. 6 As 4/2004 - 53, dostupný na www.nssoud.cz).

Jelikož tedy kasační stížnost nesměřuje proti meritornímu rozhodnutí, nepřísluší ani Nejvyššímu správnímu soudu zabývat se věcí in meritum, tj. zákonností napadeného výsledku činnosti žalované. Předmětem posouzení Nejvyššího správního soudu v daném řízení tak může být toliko otázka, zda krajský soud postupoval správně, když žalobu stěžovatelky podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. odmítl, přitom dospěl k závěru, že směřovala proti úkonu žalované, který je dle § 70 písm. a) s. ř. s. ze soudního přezkoumání vyloučen, neboť není rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s.

V žalobě ze dne 9. 5. 2011 stěžovatelka uvedla, že dne 5. 1. 2011 podala k rukám ředitele věznice stížnost na postup zaměstnance věznice, který uvedl nepravdivé údaje o výuce francouzštiny, čímž byla stěžovatelce způsobena újma. Dne 28. 2. 2011 byla žalobkyně předvolána vedoucím SRPS, mjr. Bc. R. M., který ji sdělil, že danou stížnost ředitel údajně nemá, tedy se tato záhadně ztratila. Stěžovatelka však kopii stížnosti měla a v její osobní kartě byl záznam o jejím odeslání. Ředitel věznice shledal stížnost

nedůvodnou, k nápravě nedošlo, daná osoba nebyla kárně potrestána, nedošlo ani k omluvě.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadané usnesení krajského soudu a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud předně, s odkazem na svá předchozí rozhodnutí, která vydal v jiných věcech, v nichž stěžovatelka brojila proti postupu žalované v jednotlivě určených případech (např. sp. zn. 5 As 27/2012 - použití poutacího opasku pro zdravotní eskortu žalobkyně dne 30. 5. 2011, sp. zn. 5 As 22/ 2012 – dtto dne 13. 6. 2011, sp. zn. 5 As 90/2012 - nepředání korespondence dne 9. 5. 2011, sp. zn. 5 As 87/2012 - otevření a kontrola korespondence od Mgr. P. H. ze dne 27. 5. 2011, sp. zn. 5 As 71/2012 - neumožnění duchovní péče, a další) považuje za nutné předeslat, že zatímco ve všech případech výše uvedených se stěžovatelka mohla domáhat ochrany svého veřejného subjektivního práva, které jí dle zákona náleželo, resp. brojila proti postupu žalované, která svým jednáním jí údajně ve výkonu zákonem garantovaného práva bránila, resp. neumožnila jeho naplnění, popř. uplatnila vůči stěžovatelce prostředky či postup, které zákon v tom kterém případě nepředvídá, ve věci nyní projednávané stěžovatelka spatřuje újmu na svých právech v tom, že byla přerušena výuka francouzštiny, a to na základě nepravdivé informace zaměstnance věznice.

S odkazem na výše uvedené Nejvyšší správní soud považuje z nutné uvést, že např. podle § 20 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o výkonu trestu odnětí svobody“), má odsouzený právo na poskytování duchovních služeb. Podle § 20 odst. 4 písm. b) téhož zákona se pak duchovní služby poskytují mimo jiné též individuálními rozhovory a pastoračními návštěvami; odst. 6 cit. zákona stanoví, že požádá-li odsouzený o umožnění návštěvy církví pověřené osoby, je věznice povinna mu tuto skutečnost neprodleně oznámit; podle ust. § 17 cit. zákona má odsouzený právo na přijímání a odesílání korespondence, v odst. 3 tohoto ustanovení jsou uvedeny případy, kdy je kontrola korespondence nepřípustná.

Z uvedeného vyplývá, že se jednalo ve věcech výše naznačených o případy, kdy právo stěžovatelky bylo garantováno zákonem – viz § 15 až 26 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Zákon rovněž stanoví omezení, která (a pouze taková) musí odsouzený ve věznici strpět (viz § 27), a dále stanoví také povinnosti odsouzených, a mimo jiné i jejich pracovní podmínky a nároky. Právo na to, aby stěžovatelka mohla ve věznici vést výuku cizího jazyka z žádného ustanovení citovaného zákona však stěžovatelce nevyplývá.

Nejvyšší správní soud proto považuje za nutné rozlišovat při posuzování jednotlivých věcí stěžovatelky, o nichž je vedeno řízení před zdejším soudem, zda se stěžovatelka domáhá přezkoumání postupu žalované, který by důvodně mohl být předmětem soudního přezkumu (stěžovatelka se dovolává práv nebo postupu žalované zákonem stanovených), a to buď v intencích § 65 s. ř. s. anebo § 82 an. s. ř. s., popř. § 79 s. ř. s., anebo se dovolává práv nebo postupů, která ze zákona nevyplývají, resp. nejsou zákonem garantována.

Jakkoli Nejvyšší správní soud obecně neshledává postup krajského soudu, který rozdílu v jednotlivých věcech nečinil a veškerá podání stěžovatelky posuzoval ve stejných intencích a návrhy stěžovatelky odmítal fakticky se shodným odůvodněním, správným, s přihlédnutím k výše uvedenému ve věci nyní projednávané lze přisvědčit krajskému soudu v tom, když žalobu stěžovatelky odmítl. V úvahu nemohla přicházet s přihlédnutím k výše uvedené absenci garance zákonného práva, kterého se stěžovatelka domáhá, ani žaloba zásahová, proto zde nelze vyčítat krajskému soudu, že neuplatnil postup dle § 37 odst. 5 s. ř. s. a nevyjasnil obsah podání, neboť nemohl ani poté dospět k jinému závěru, než že žalobu nelze než odmítnout. Byť svůj závěr odůvodnil krajský soud poměrně stručně, vyplývá z něj, proč nepovažoval rozhodnutí žalované za rozhodnutí dle § 65 s. ř. s., neboť, jak uvedl s odkazem na příslušná ustanovení zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky, není každý úkon možno považovat za úkon správního orgánu ve smyslu ust. § 65 odst. 1 s. ř. s. neboť ne každý úkon je výsledkem rozhodování o právu či povinnosti odsouzeného v oblasti veřejné správy. Nejvyšší správní soud s přihlédnutím k výše uvedenému se se závěrem krajského soudu ztotožňuje.

Nad rámec uvedeného Nejvyšší správní soud konstatuje, že povahou rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. se podrobně zabýval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 16. 11. 2010, č. j. 7 Aps 3/2008 - 98, publikovaném pod č. 2206/2011 Sb. NSS, v němž uvedl, že *„formální definiční znaky (správního) rozhodnutí definice „rozhodnutí“ ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. sice sama o sobě neobsahuje, jsou však přítomny jako znaky vymezující nezbytné vlastnosti přezkoumávaného aktu na těch místech dílu prvního části druhé s. ř. s., která se týkají např. časových podmínek podání žaloby (oznámení rozhodnutí jako zásadně písemného formalizovaného aktu) či vlastností, které nutně musí mít, aby obstál v přezkumu (přezkoumatelnost; náležitosti, mj. formální, které vylučují, že by šlo o akt nicotný)“*. Rozšířený senát tedy rozhodnutí definoval jako formalizovaný a standardizovaný akt se zákonem předepsanými náležitostmi umožňujícími rychle a jednoduše rozpoznat původce i adresáta (adresáty) takového aktu, obsah práv a povinností jím upravených i důvody, pro které je do nich zasahováno. Zároveň rozšířený senát vymezil i pojem rozhodnutí dle § 65 odst. 1 s. ř. s. v materiálním slova smyslu, přičemž zdůraznil, že na neformální úkon správního orgánu by bylo možné nahlížet jako na rozhodnutí v materiálním smyslu jen tehdy, pokud by šlo o akt, který by po obsahové stránce měl povahu „rozhodnutí“ ve smyslu definice obsažené v § 65 odst. 1 s. ř. s. a měl mít podle zákona též formu správního rozhodnutí, avšak který by pro procesní pochybení správního orgánu nebyl v takto předepsané formě vydán.

Dále se rozšířený senát v citovaném usnesení zabýval také rozdílem mezi žalobou proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 s. ř. s. a zásahovou žalobou podle § 82 s. ř. s. Vycházel přitom z úvahy, že *„věcný rozsah tří základních typů žalob v řízení podle s. ř. s. je nutno v pochybnostech vykládat tak, aby pokud možno každý úkon veřejné správy směřující vůči jednotlivci a zasahující do sféry jeho práv nebo povinností (tj. stanovící mu nové povinnosti, které dosud neměl, anebo odmítající jej zbavit určitých povinností, které již má; přiznávající, anebo odmítající mu přiznat určitá jednotlivcem nárokovaná práva; jinak zasahující do jeho právem chráněné sféry konáním, anebo opomenutím, tedy mj. i nekonáním v případě, že právo stanovuje povinnost veřejné správy za stanovených podmínek konat, ať již předepsanou formou, anebo fakticky) byl podroben účinné soudní kontrole“*. Z toho pak rozšířený senát dovodil, že *„[r]ozdíl mezi žalobou proti rozhodnutí správního orgánu a*

zásahovou žalobou proto primárně spočívá ve formě aktů nebo úkonů, proti nimž uvedené žaloby chrání. Žaloba proti rozhodnutí správního orgánu chrání proti aktům majícím obecně povahu individuálního správního aktu, jak takovému pojmu rozumí hlavní proud doktríny správního práva (ať již vydávaného podle správního řádu, zákona o správě daní a poplatků či jakéhokoli jiného zvláštního zákona). Oproti tomu zásahová žaloba chrání proti jakýmkoli jiným aktům či úkonům veřejné správy směřujícím proti jednotlivci, které jsou způsobilé zasáhnout sféru jeho práv a povinností a které nejsou pouhými procesními úkony technicky zajišťujícími průběh řízení. Nemusí jít nutně o akty neformální povahy či jen o faktické úkony, nýbrž i o jakékoli jiné konání či opomenutí konat, nelze-li je podřadit pod pojem rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. Zásahem proto může být i nezákonná nečinnost spočívající v neučinění nějakého úkonu jiného než rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s.".

Podle § 34 zákona o výkonu trestu odsouzeným, u nichž jsou pro to předpoklady, se obvykle umožní, aby získali vzdělání na základní nebo i střední škole, anebo se zúčastnili dalších forem vzdělávání, které jim umožní získat a zvyšovat si svoji pracovní kvalifikaci. Odsouzení zařazení do denní formy studia jsou pro účely tohoto zákona posuzováni jako odsouzení zařazení do práce.

V projednávané věci nelze v postupu žalované, který po určitou dobu fakticky přerušil výuky francouzštiny vedené stěžovatelkou nalézt žádný z definičních znaků rozhodnutí ve smyslu § 65 s. ř. s., ale ani znaky žaloby zásahové. Domáhala-li se stěžovatelka stížností kázeňského potrestání jí neznámé osoby, jež údajně úmyslně nepravdivě uvedla informace o zájemcích o výuku, a této žádosti žalovaná nevyhověla, nelze ani v tomto případě spatřovat v postupu žalované jakýkoliv zásah do veřejných subjektivních práv a povinností stěžovatelky. Veřejná subjektivní práva stěžovatelky by v případném řízení o kázeňském přestupku vedeném s osobou odlišnou od stěžovatelky, totiž nemohla být zasažena.

Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené neshledal kasační stížnost důvodnou, proto ji dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatelce byl pro řízení o kasační stížnosti ustanoven zástupce z řad advokátů, v takovém případě platí náklady zastoupení stát. Podle § 7, § 9 odst. 3 písm. f) a § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu náleží advokátu za jeden úkon právní služby (doplnění kasační stížnosti) odměna ve výši 2100 Kč a podle § 13 odst. 3 citované vyhlášky náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč. Celková částka odměny tedy činí 2400 Kč. Protože ustanovený advokát je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se tento nárok vůči státu o částku odpovídající dani, kterou je povinen z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Částka daně, vypočtená dle § 37 a § 47 odst. 3 zákona č. 235/2004 Sb., činí 480 Kč. Celková částka odměny tedy činí 2880 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. června 2012

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu